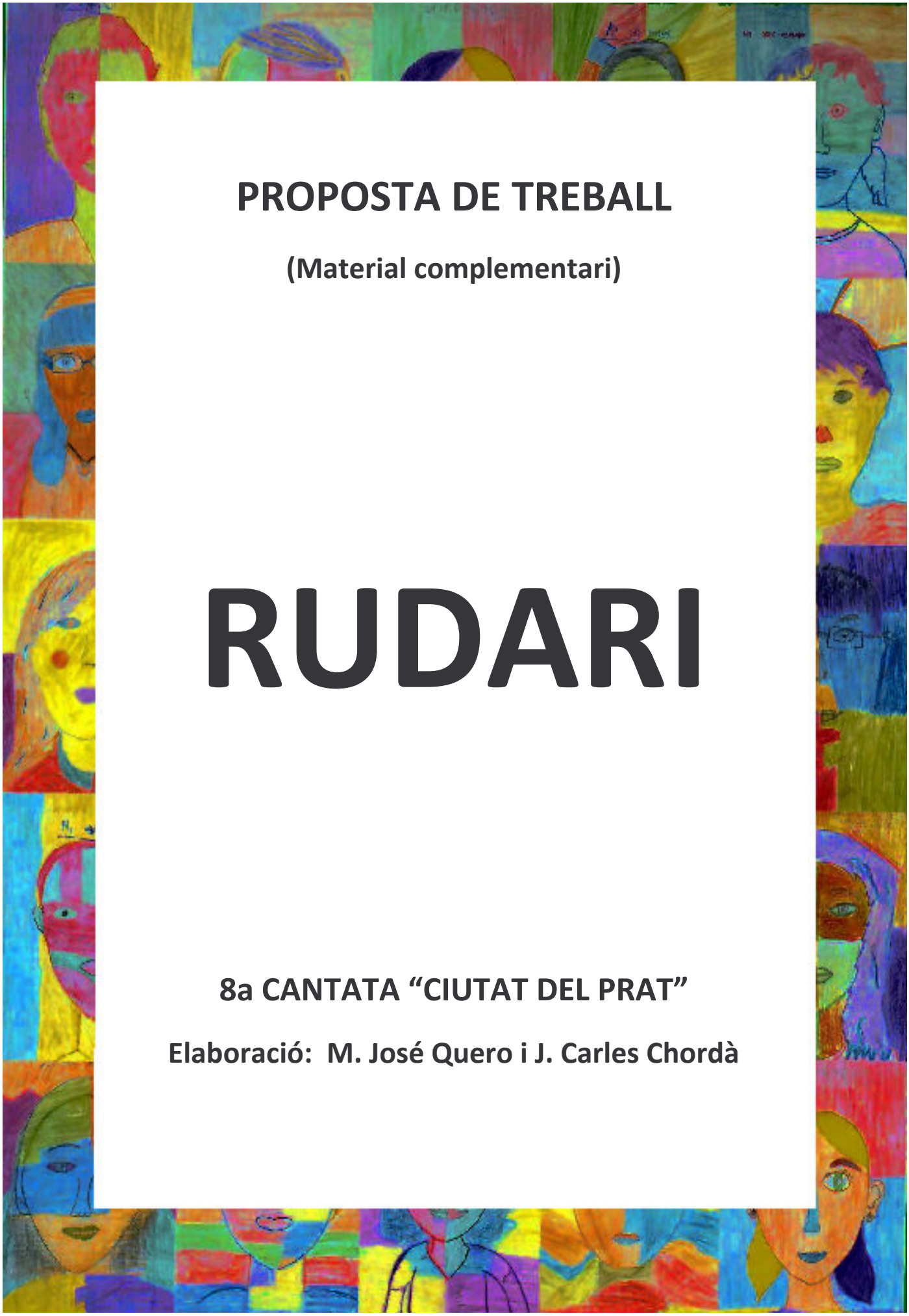

PROPOSTA DE TREBALL

(Material complementari)

RUDARI

8a CANTATA "CIUTAT DEL PRAT"

Elaboració: M. José Quero i J. Carles Chordà

ÍNDEX

Preparem la Cantata:

- Orientacions generals 4
- Activitat 1: L'escenari 5
- Activitat 2: Com hi anirem? 7
- Activitat 3: Campanya d'informació i publicitat 8

La Banda de Música

- Introducció 10
- Activitat 1: Els instruments de la banda 11
- Activitat 2: El director de la banda de música 16
- Activitat 3: Quin tipus de música toca la banda? 17
- Activitat 4: Anem a un concert de la banda 19

La Cantata:

- Activitat 1: Què és una cantata? 22
- Activitat 2: Les veus 23
- Activitat 3: El cor 25
- Activitat 4: Rudari 26

PREPAREM LA CANTATA!

- Introducció
- Activitat 1: L'escenari
- Activitat 2: Com hi anirem?
- Activitat 3: Campanya d'informació i publicitat

Preparem la Cantata!

Orientacions generals

Com ja sabeu, el dia 8 de maig de 2009 tindrà lloc la 8a Cantata "Ciutat del Prat" en la qual participareu. Per tal que aquell dia tot surti bé, és necessari que tingueu en compte alguns aspectes organitzatius i, per això, us engresquem a preparar aquest dossier.

Les propostes didàctiques que trobareu en aquest dossier són diverses i les podeu adaptar al vostre gust.

Podeu fer servir suports visuals de molts tipus, us poden servir els que ja teniu a l'aula per treballar normalment o els que pugueu trobar a les pàgines web de referència.

També hi trobareu un seguit d'idees i propostes per treballar conceptes, procediments, valors, normes i actituds en diferents àrees del currículum, des de l'àrea de música fins a l'àrea de plàstica, passant per les diferents llengües, etc.

Com ja us deveu imaginar, la Cantata no l'organitza o prepara una sola persona, sinó que hi col·laboren moltes persones (personal docent, alumnat de 6è, banda de música, Ajuntament, Generalitat…), que treballen conjuntament i fan que la Cantata sigui quelcom especial. Tothom és necessari i cadascú hi aporta allò que sap fer més bé, per tal que, un any més, la Cantata "Ciutat del Prat" sigui un èxit.

Per això us proposem que treballeu en grups de més o menys 5 alumnes, depenent del nombre d'alumnes que sigueu a la classe.

GRUPS:

GRUP 1	GRUP 2	GRUP 3	GRUP 4	GRUP 5

ACTIVITAT 1: L´escenari

Per tal de triar bé quin espai del Prat acollirà la Cantata aquest any, necessitem saber com, de gran, ha de ser l'escenari perquè tots els artistes hi càpiguen i hi puguin actuar.

Exercici 1:

Dibuixeu un metre quadrat a terra i col·loqueu-vos-hi tants alumnes com creieu que estareu còmodes per cantar.

Resultat:_____

Exercici 2:

Investigueu quants alumnes participen a la Cantata, tenint en compte les escoles que hi assistiran i si tenen una classe de 6è o dues.

Tenint en compte el resultat de l'exercici 1, quants metres quadrats són necessaris per col·locar tots els cantaires a l'escenari?

Resultat:_____

Exercici 3:

Calculeu l'espai que necessitarà la banda de música, tenint en compte que:

- En un metre quadrat hi caben només 2 músics.
- Hi ha 30 músics.
- El director de la banda necessita 2 metres quadrats per poder dirigir la banda i els cantaires alhora.

Resultat :_____

Exercici 4:

Tenint en compte les dades que heu obtingut en els exercicis anteriors, quant ha de mesurar l'escenari de la Cantata?

Resultat:_____

Exercici 5:

Investigueu quins espais del Prat (equipaments cívics, culturals, esportius…) tenen capacitat per acollir la Cantata. *(podeu consultar a la web de l'ajuntament: http://www.elprat.cat)*

Quin creieu que és el lloc del Prat més adient per realitzar la Cantata?

Resposta:_____

Exercici 6:

Investigueu l'adreça i el telèfon de contacte del lloc que heu triat per acollir la Cantata.

Equipament: _____

Adreça:_____

Telèfon:_____

ACTIVITAT 2: Com hi anirem?

Per fer aquesta activitat, us facilitem un plànol del Prat. *(annex: El Prat de Llobregat. Guia de la ciutat)*

Exercici 1:

Pinteu de color BLAU la vostra escola i de color VERD l'equipament on es celebrarà la Cantata.

Exercici 2:

Marqueu amb un retolador NEGRE el recorregut més curt per arribar caminant des de la vostra escola fins a l'equipament.

Exercici 3:

Investigueu quines línies d'autobús arriben a l'equipament: *(podeu consultar a la web de l'ajuntament: http://www.elprat.cat)*

Marqueu amb una CREU NEGRA la parada d'autobús més propera a la vostra escola i la parada més propera a l'equipament, i amb un retolador VERMELL el recorregut que fa l'autobús des de la vostra escola fins a l'equipament.

Exercici 4:

Valoreu les diferents alternatives i decidiu com hi anireu:

	AVANTATGES	INCONVENIENTS
A PEU		
AMB AUTOBÚS		

Encercleu la vostra resposta.

ACTIVITAT 3: Campanya d'informació i publicitat

Hem de fer publicitat de la Cantata per tal que se n'assabenti el major nombre de persones possible. Per això us proposem: (No cal que tots els grups feu tots els exercicis, us podeu repartir la feina.)

***Exercici 1*:**

Elaboreu un cartell en mida DIN A3 per penjar-lo a l'escola, amb un dibuix significatiu de la Cantata, que contingui la informació següent:

- Títol de la Cantata
- Qui hi participa
- Data, lloc i hora

Exercici 2:

Elaboreu un tríptic seguint aquestes pautes:

- Que contingui la informació com a mínim en català, castellà i anglès
- Que indiqui la data, el lloc, l'hora i la durada aproximada de l'acte
- Que inclogui una sinopsi de la Cantata

Exercici 3:

Elaboreu un article periodístic per publicar-lo a la vostra pàgina web, a la revista de l'escola, per enviar-lo a la ràdio, etc.

Exercici 4:

Redacteu una carta per convidar les autoritats del Prat (alcalde, regidor de Cultura…) a la Cantata.

Exercici 5:

Elaboreu un breu conte amb il·lustracions o un còmic sobre la Cantata, per tal de poder explicar-la als més petits de l'escola.

LA BANDA DE MÚSICA

- Introducció.
- Activitat 1: Els instruments de la banda
- Activitat 2: El director de la banda de música
- Activitat 3: Quin tipus de música toca la banda?
- Activitat 4: Anem a un concert de la banda

La Banda de Música

Introducció

La banda de música fou el primer conjunt instrumental de grans dimensions que va arribar a la gent del poble (festes ciutadanes i religioses, concerts populars, cercaviles…).

Va aparèixer a la primera meitat del segle XIX. En aquella època, la banda de música tenia funcions militars: ajudava els soldats a desfilar, donava un toc d'alarma quan l'enemic s'apropava, rebia les grans personalitats que arribaven al camp de batalla…

Però, més tard, el poble la va fer seva i la banda de música va començar a tenir altres funcions: concerts, cercaviles, balls, processons…

A Catalunya, hi ha un total de 42 bandes de música, de les quals 3 són de la nostra ciutat.

Però, sens dubte, la comunitat autònoma que té més tradició de bandes de música és la Comunitat Valenciana, n'hi trobem 451. És estrany trobar un poble de la Comunitat Valenciana que no tingui la seva pròpia banda.

Si en vols més informació, aquí tens un enllaç al web de la Banda de Música del Prat: www.bandadelprat.com. A la secció de didàctica musical hi trobaràs tota la informació sobre cada instrument.

ACTIVITAT 1: Els instruments de la banda

A la banda de música, hi trobem instruments de les diferents famílies.

Normalment, la banda està formada per instruments de vent, de fusta i de metall, i de percussió, però de vegades n'hi podem trobar també alguns de corda, com el violoncel, el contrabaix, el piano o l'arpa. En aquest cas, la banda de música s'anomenarà banda simfònica.

Exercici 1:

Aquí tens un dibuix dels instruments de la banda de música.

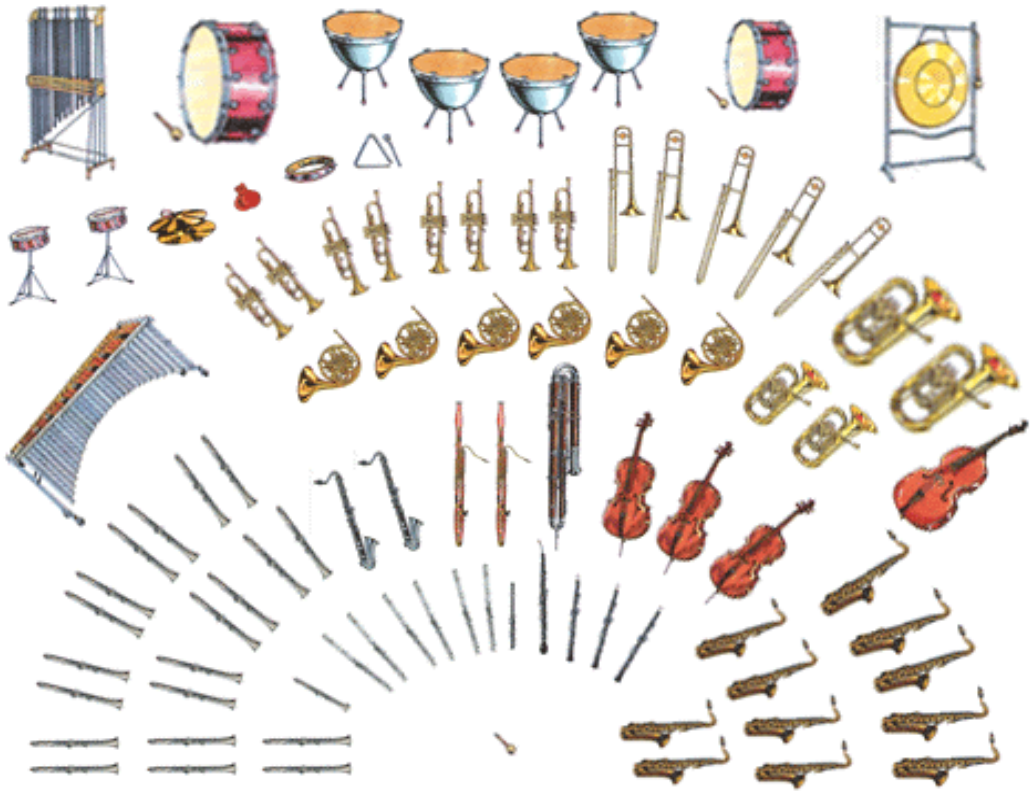

Encercla i pinta:

- De color VERD, la família de vent - fusta
- De color GROC, la família de vent - metall
- De color BLAU la família de percussió
- De color VERMELL la família de corda

Exercici 2:

Contesta les preguntes següents:

1. Quina és la família d'instruments més nombrosa de la banda?
2. Quina família d'instruments se situa al darrere de tot de la banda?
3. On estan situats, en una banda, els instruments de vent-fusta?
4. I els de vent-metall?
5. Per què creus que es col·loquen d'aquesta manera i no d'una altra?
6. Quina diferència hi ha entre una banda i una banda simfònica?
7. Com es diu el lloc on els músics col·loquen les partitures?

Exercici 3:

En aquesta sopa de lletres trobaràs el nom de 9 instruments de vent (5 de vent-fusta i 4 de vent-metall). Tots formen part de la banda.

Marca de color VERD els instruments de vent-fusta i de color GROC els de vent-metall.

W	C	R	T	X	S	Q	T	S
F	L	A	U	T	A	P	R	I
P	A	M	B	V	X	S	O	T
T	R	L	A	X	O	Z	M	R
O	I	X	V	P	F	X	B	O
G	N	S	O	B	O	E	O	M
A	E	P	T	H	N	U	Y	P
F	T	R	O	M	P	E	T	A

Quins 5 instruments de vent (fusta o metall) hi ha al dibuix de l'exercici 1 que no apareixen a la sopa de lletres?

Exercici 4:

Troba en aquesta sopa de lletres el nom de 10 instruments de percussió.

Marca de color BLAU els de so indeterminat i de color TARONJA els de so determinat.

S	A	E	L	G	N	A	I	R	T
T	I	G	O	N	G	I	M	T	X
A	T	I	M	B	A	L	E	S	I
L	S	L	O	R	A	C	I	P	L
P	C	U	T	A	B	O	M	B	O
A	T	E	R	E	D	N	A	P	F
K	C	A	I	X	A	Z	F	E	O
M	E	T	A	L	L	O	F	O	N

Exercici 5:

Escriu el nom dels instruments de la banda de música, classificats per famílies:

VENT FUSTA	VENT METALL	CORDA	PERCUSSIÓ

Exercici 6:

Sabries dir el nom dels següents instruments de la banda?

Com es diuen les persones que els toquen? Ex: clarinet-clarinetista.

ACTIVITAT 2: El director de la banda de música

El director de la banda de música és la persona més important, ja que s'encarrega, entre d'altres coses, de coordinar que tots els músics toquin a la vegada.

Exercici 1:

Marca amb una creu les funcions del director:

- Convidar a cafè els músics quan s'acaba el concert.
- Programar i decidir les obres que s'interpretaran.
- Corregir els errors dels músics.
- Castigar els músics sense pati quan s'equivoquen.
- Dirigir els assajos i els concerts.
- Amb la batuta, marcar el compàs.
- Organitzar partits de futbol de vent fusta contra vent metall.
- Fer gestos amb la mà esquerra i la cara per indicar com vol que sigui interpretada la música.
- Marcar el calendari d'assajos i concerts.
- Fer encanteris amb la seva vareta.
- Fer arranjaments de les partitures quan és necessari.

Exercici 2:

Fes un breu escrit explicant quines són les funcions del director.

ACTIVITAT 3: Quin tipus de música toca la banda?

Al principi de la seva existència, les bandes de música tocaven marxes militars, escrites en **compàs binari** per marcar els passos a les desfilades dels soldats. D'aquesta manera, els soldats sabien que quan sonava la **pulsació forta** havien de fer un pas amb el peu esquerre i quan sonava la **pulsació dèbil** havien de fer un pas amb el peu dret, així podien desfilar correctament.

Quan les bandes militars van passar a ser bandes de poble, aquestes marxes militars van ser substituïdes per pasdobles o marxes (també en compàs binari per tal que els músics poguessin caminar "amb el mateix peu", tots alhora).

Però, les bandes de música, actualment, no només fan cercaviles sinó també concerts en grans sales, com el Teatre Modern, aquí al PRAT, o el Palau de la Música Catalana, a Barcelona. És per això que el seu repertori és molt més extens i va des de pasdobles de concert fins a bandes sonores originals (BSO).

Exercici 1:

Explica cada una de les **Formes Musicals** següents, que acostuma a interpretar la banda de música:

- Pasdoble:

- Sardana:

- Sarsuela:

- “Género Chico”:

- Obertura d'òpera:

- Poema simfònic:

- BSO:

- Vals:

- Música descriptiva:

- Arranjaments d'obres orquestrals:

ACTIVITAT 4: Anem a un concert de la banda

Alguna vegada has anat a veure un concert d'una banda de música?

Si hi anessis, de ben segur que quedaries sorprès!

Recorda que, al Teatre Modern, moltes vegades hi ha concerts de les bandes de la nostra ciutat.

Mentrestant, per obrir boca, pots veure els vídeos penjats a l'apartat multimèdia de la pàgina web de la Banda de Música del Prat, que participa a la Cantata: www.bandadelprat.com

Exercici 1:

Quan assistim a un concert, hem de respectar unes normes de comportament. Relaciona aquestes normes amb la seva utilitat:

Normes

1. Arribar puntual al concert.
2. Estar en silenci i no menjar durant la interpretació
3. Aplaudir al final de l'obra.
4. No entrar ni sortir enmig del concert.

Utilitat

a. Percebre els matisos de l'obra musical.
b. Acabar l'actuació a l'hora prevista.
c. No despistar els músics.
d. Agrair als músics la seva interpretació.

Exercici 2:

Com creus que has d'anar vestit quan assisteixes a un teatre per escoltar un concert, veure una obra de teatre o un ballet…?

Exercici 3:

Imagina que ja ets a la sala de concerts. Completa les frases següents:

- Abans que comenci el concert has de desconnectar el teu _____.
- Sonen _____ tocs de campana que ens indiquen que el concert és a punt de començar.
- S'apaguen els llums i s'alça el _____.
- Rebem amb un fort _____ els músics, que pugen a dalt de l'_____.
- L'oboè toca la nota LA perquè la banda pugui_____.
- El concert comença quan el director aixeca la _____.

Exercici 4:

El concert s'ha acabat i a tu t'agradaria escoltar una altra obra musical. Com demanes a la banda que interpreti una altra partitura?

a. T'aixeques del seient i crides: “una altra, una altra, una altra”.

b. Xiules ficant-te quatre dits a la boca.

c. Aplaudeixes durant una bona estona.

LA CANTATA

- Activitat 1: Què és una cantata?
- Activitat 2: Les veus
- Activitat 3: El cor
- Activitat 4: Rudari

La Cantata

Ja saps que aquest any participaràs a la 8a Cantata “Ciutat del Prat” i que enguany es titula RUDARI. Però saps de què parlem?

ACTIVITAT 1: Què és una cantata?

Exercici 1:

Cerca informació a Internet (ex: wikipèdia), en una enciclopèdia, a la biblioteca… i contesta les preguntes següents:

1. Què és una cantata?

2. La cantata és un gènere vocal o instrumental?

3. En quin període de la història de la música clàssica apareixen per primera vegada les cantates?

4. Quins compositors d'aquesta època van compondre cantates?

5. Qui van ser els "castratis"?

6. Quina diferència hi ha entre una cantata i una òpera?

ACTIVITAT 2: Les veus

"Cantata" és una paraula italiana que significa "música que es fa cantant". Rep aquest nom per diferenciar-la de la música instrumental (interpretada per instruments musicals) que es coneixia amb el nom de "sonata" que significa "música que sona" en italià.

De la música "sonata" ja n'hem parlat, ara ens toca analitzar la música "cantata".

Exercici 1:

Contesta les preguntes següents:

1. Què és la veu?

2. Com es produeix la veu?

3. Com es diu la veu dels nens?

Exercici 2:

De quina qualitat del so estem parlant? (intensitat, durada, alçada, timbre)

- Cantem notes agudes.
- Diferenciem una veu d'una altra sense veure la persona que parla.
- Fem un calderó.
- Cantem una cançó *piano.*
- Cantem les notes fent *staccato.*
- Cantem una cançó forte.
- Cantem notes greus.

Exercici 3:

Col·loca els següents tipus de veus al lloc corresponent: soprano, barítón, tenor, mezzosoprano, contralt, baix.

	HOME	DONA
VEU AGUDA		
VEU INTERMÈDIA		
VEU GREU		

Exercici 4:

Digues el nom de cantants d'òpera importants i quina veu tenen.

- Montserrat Caballé, soprano
-
-
-

ACTIVITAT 3: El cor

Quan un grup de persones canten juntes, diem que són un cor o una coral. Però, depenent del nombre de persones o del tipus de veus que el formen, tindrem diferents tipus de cors.

Exercici 1:

Uneix amb fletxes les paraules següents amb la seva definició:

Cor de cambra	Coral formada per més de 100 cantaires
Coral	Coral de fins a 20 cantaires
Orfeó	Coral que pot tenir entre 20 i 100 cantaires

Exercici 2:

Digues quines veus trobarem a cada cor:

Cor d'homes	
Cor de dones	
Cor mixt	
Cor infantil	

Societat Coral Lo Llobregat de les Flors (El Prat de Llobregat)

ACTIVITAT 4: Rudari

Exercici 1: Cançó d'en Rudari (fragment)

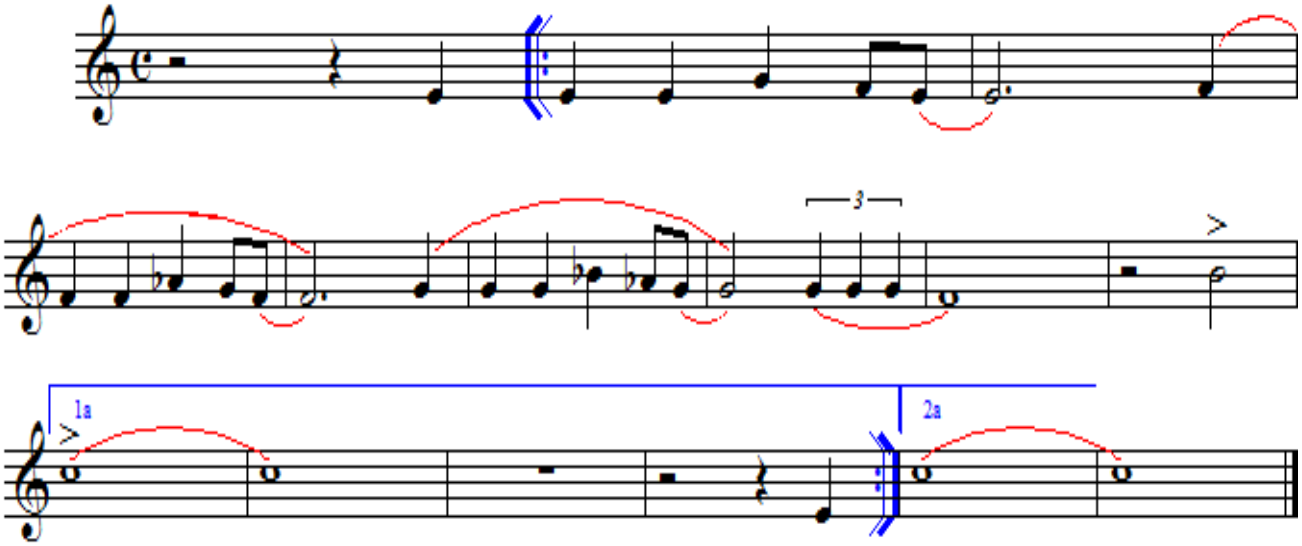

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita la partitura?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- En quin tempo s'ha d'interpretar la cançó: allegro, andante o adagio?
- Què signifiquen la casella 1 i la casella 2?
- Quina és la nota més aguda de la partitura?
- I la més greu?
- Com es diu aquest símbol ♭ i per a què serveix?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Omple el quadre següent:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions
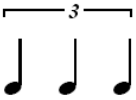		

Exercici 2: Cançó de l'àvia (fragment)

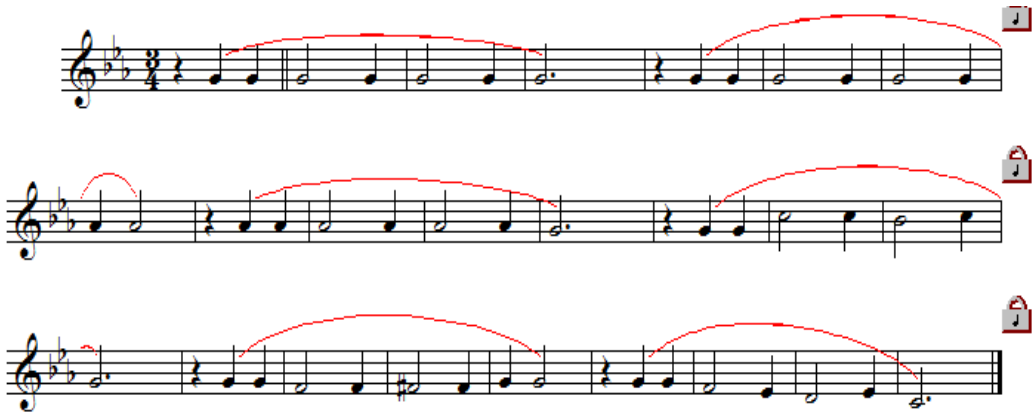

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita la partitura?
- En quin tempo s'ha d'interpretar: allegro, andante o adagio?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- Com es diu i per a què serveix aquest símbol ♯ ?
- Què indiquen els 3 bemolls que hi ha entre la clau de sol i el compàs?
- Quina és la nota més aguda d'aquesta partitura?
- I la més greu?
- Quina nota és la més repetida de la partitura?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Omple el quadre següent:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions
𝄽		
♩		
𝅗𝅥		
𝅗𝅥.		

Exercici 3: Cançó trista (fragment)

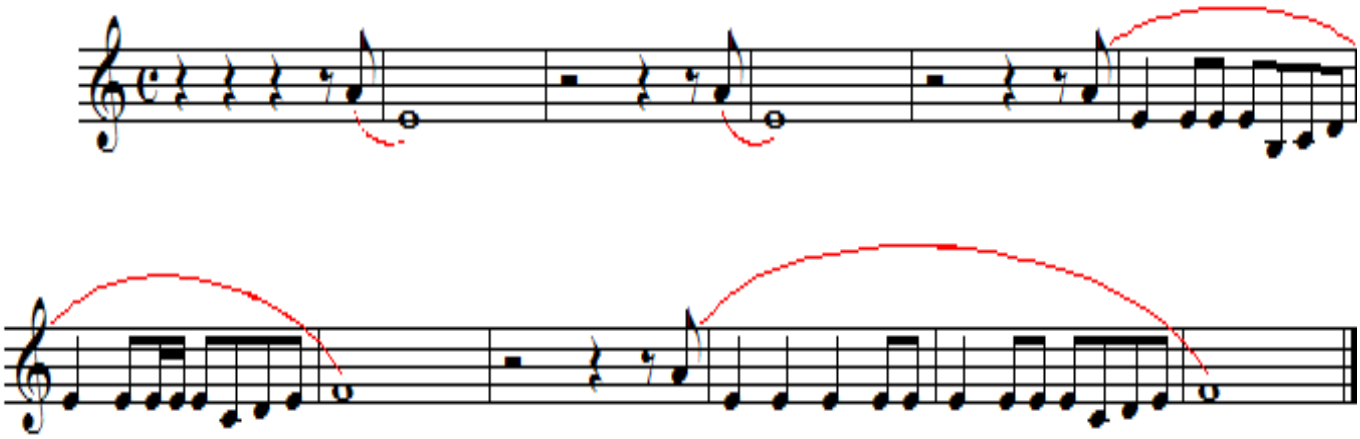

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita la partitura?
- En quin tempo s'ha d'interpretar la cançó: allegro, andante o adagio?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- Quina és la nota més aguda d'aquesta partitura?
- I la més greu?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Omple el quadre:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions

Exercici 4: L'himne de les cultures (fragment)

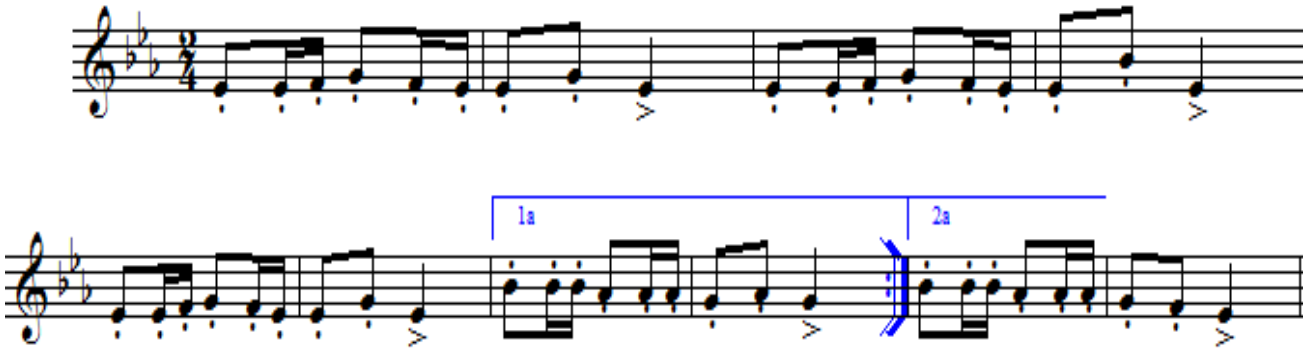

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita la partitura?
- En quin tempo s'ha d'interpretar la cançó: allegro, andante o adagio?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- Hi ha algun símbol de repetició? Quin?
- Quina és la nota més aguda d'aquesta partitura?
- I la més greu?
- Què signifiquen els puntets que hi ha a sota d'algunes notes?
- I aquest símbol > ?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Omple el quadre:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions

C- Interpreteu aquest fragment en conjunt instrumental:

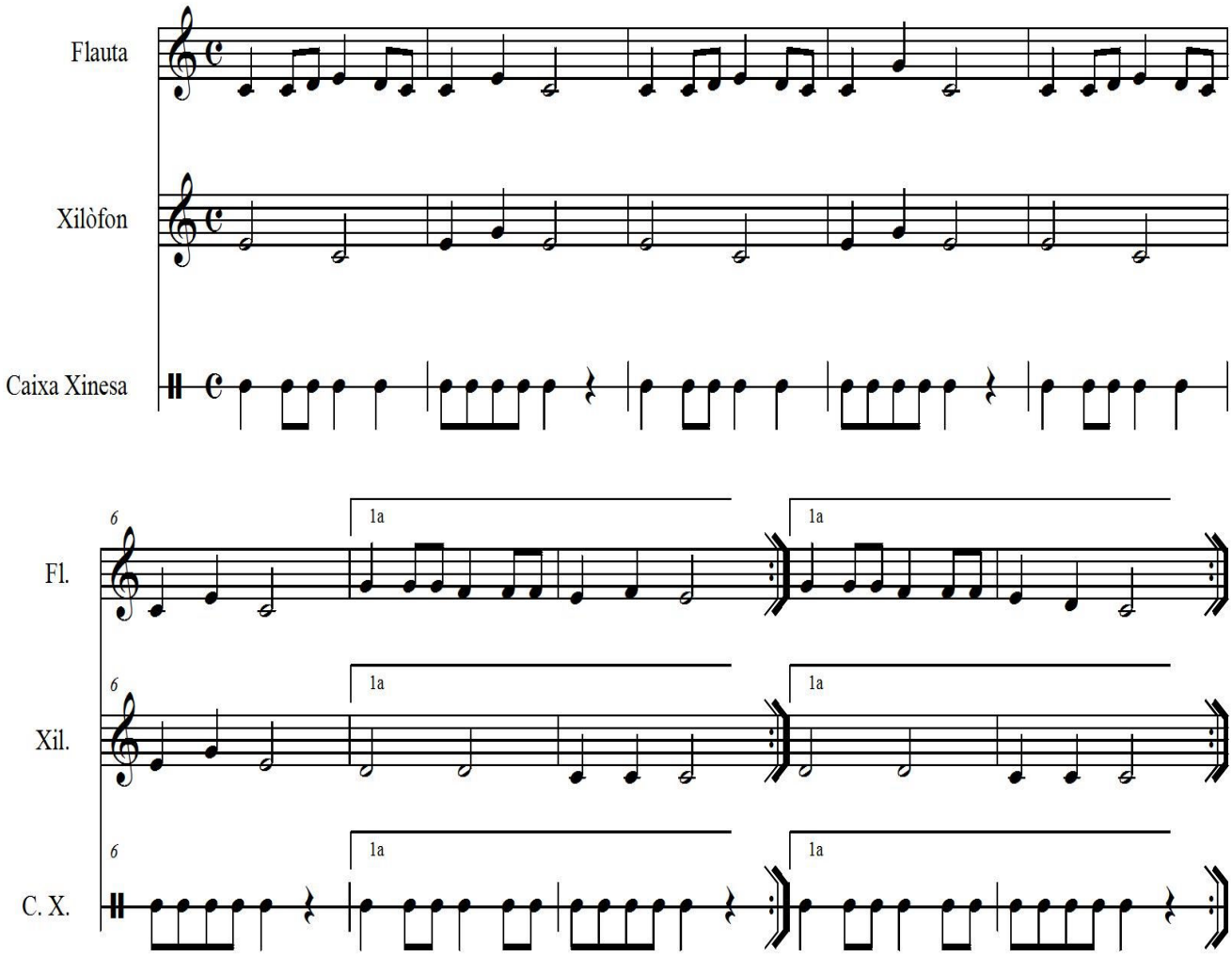

Exercici 5: Cançó de l'Àfrica (fragment)

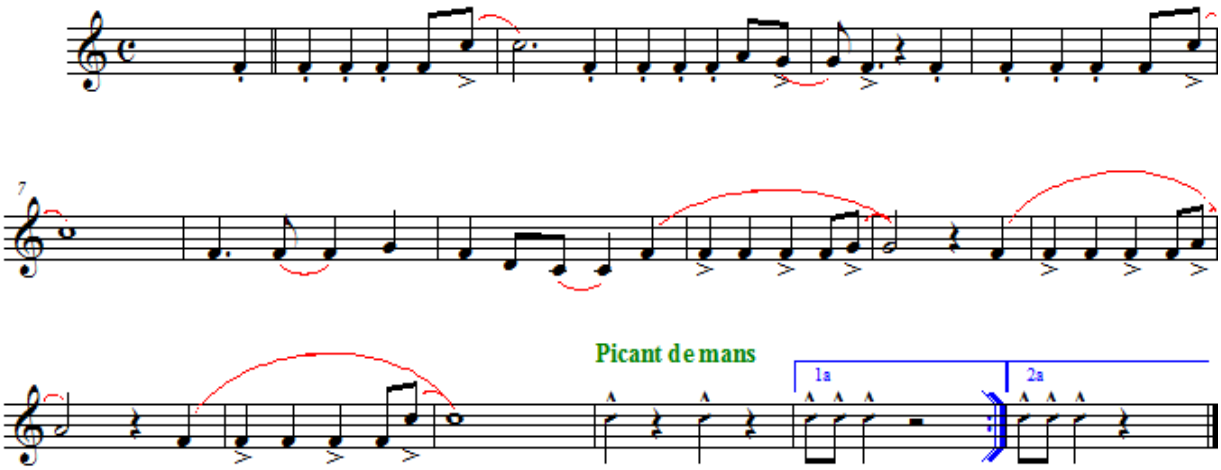

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita la partitura?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- En quin tempo s'ha d'interpretar la cançó: allegro, andante o adagio?
- Quina és la nota més aguda d'aquesta partitura?
- I la més greu?
- Com es diu i per a què serveix aquest símbol ?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Inventa una polirítmia: (cada ritme ha de tenir 8 pulsacions)

1.

2.

3.

4.

C- Omple el quadre:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions

Exercici 6: Cançó de la pau (fragment)

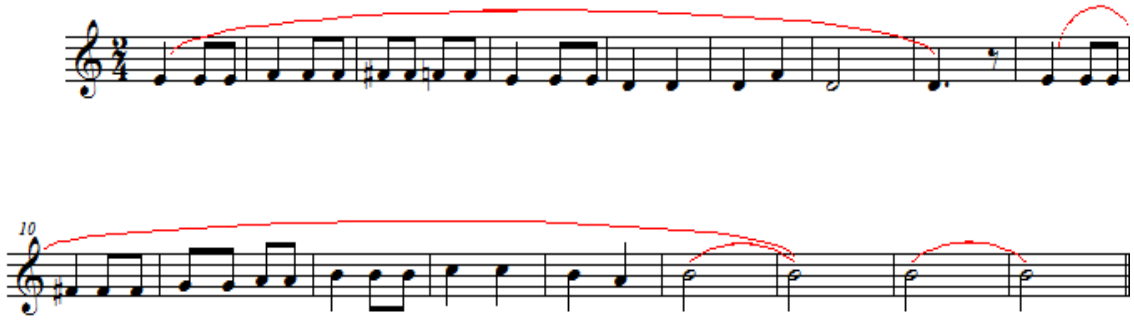

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita al partitura?
- En quin tempo s'ha d'interpretar la cançó: allegro, andante o adagio?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- Quants compassos té la partitura?
- Com es diu i què significa aquest símbol ?
- Quina és la nota més aguda de la partitura?
- I la més greu?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Omple el quadre:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions

Exercici 7: Cançó de l'Índia (fragment)

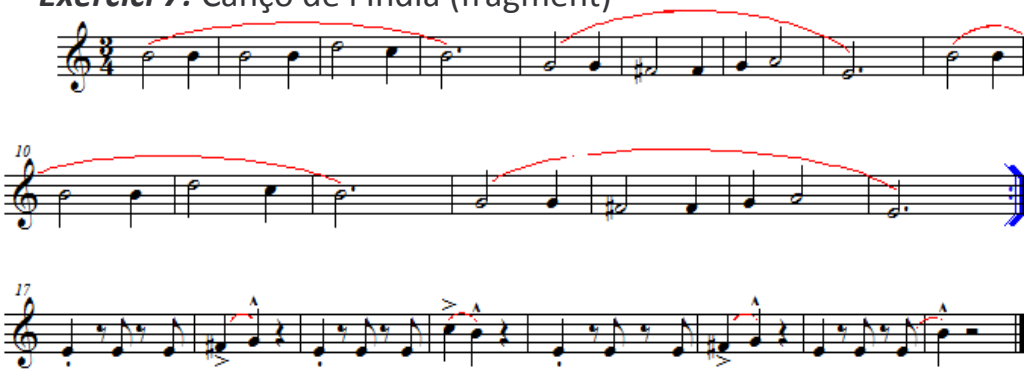

a- Contesta les preguntes següents:

- En quin compàs està escrita al partitura?
- En quin tempo s'ha d'interpretar la cançó: allegro, andante o adagio?
- Té un principi tètic, anacrúsic o acèfal?
- Pinta de color groc el fragment que s'ha de repetir.
- Quina és la nota més aguda de la partitura?
- I la més greu?
- A sota de cada nota, posa-hi el nom.

b- Omple el quadre:

Figura musical	Nom	Nre. de pulsacions